

Vergaderjaar 2019–2020

35 452

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) voor het jaar 2020 (Derde incidentele suppletoire begroting inzake noodpakket banen en economie en maatregelen inzake aanpak stikstof)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2020 wijzigingen aan te brengen in: de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

Vanwege de coronamaatregelen is op 20 april 2020 de tweede incidentele suppletoire begroting en op 29 april 2020 de eerste suppletoire begroting naar de Tweede Kamer verzonden. De behandeling in de Staten-Generaal heeft nog niet plaatsgevonden. Om deze reden is de in de begrotingsstaat opgenomen stand nog niet door de beide Kamers bekrachtigd. Vanwege de snelle opeenvolging van begrotingswetsvoorstellen, om het budgetrecht van de Staten Generaal te waarborgen, bevat de kolom vastgestelde begroting zowel de vastgestelde stand bij ontwerpbegroting als de mutaties die bij de eerste en tweede incidentele suppletoire begroting zijn opgenomen.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
C.J. Schouten

B ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELN

Beleidsartikelen

Artikel 11 Een weerbaar, veerkrachtig en veilig agro-, voedsel- en visserijsysteem

Budgettaire gevolgen van beleid incidentele suppletore begroting (ISB) (bedragen x € 1.000)

	Ontwerpbe- groting 2020 (incl. NvW en ISB's)	Mutaties 1e supple- toire begroting	Mutaties 3e ISB	Stand na 1e sup en 3e ISB	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024
Verplichtingen	1.033.095	57.758	1.249.875	2.340.728	0	0	0	0
<i>Waarvan garantieverplichtingen</i>	149.627	0	180.000	329.627	0	0	0	0
<i>Waarvan overige verplichtingen</i>	883.468	57.758	1.069.875	2.011.101	0	0	0	0
Uitgaven	950.081	32.833	743.000	1.725.914	200.000	0	0	0
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>	90%			96%				
Subsidies	306.034	27.950	718.325	1.052.309	199.200	0	0	0
Sociaal economische positie boeren	5.439	8.161		13.600	0	0	0	0
Duurzame veehouderij	171.280	- 9.838	73.200	234.642	199.200	0	0	0
Glastuinbouw en weerbare planten en teeltsystemen	36.711	1.934	645.125	683.770	0	0	0	0
Kennisontwikkeling en (agrarische) innovatie	81.835	26.243		108.078	0	0	0	0
Duurzame visserij	10.769	1.450		12.219	0	0	0	0
Garanties	42.432	0	18.000	60.432	0	0	0	0
Bijdrage borgstellingsreserve	28.627	0		28.627	0	0	0	0
Verliesdeclaraties borgstellingsfaciliteit	13.805	0	18.000	31.805	0	0	0	0
Opdrachten	112.449	- 23.607		88.842	0	0	0	0
Sociaal economische positie boeren	2.852	1.352		4.204	0	0	0	0
Duurzame veehouderij	17.877	6.079		23.956	0	0	0	0
Glastuinbouw en weerbare planten en teeltsystemen	20.915	- 5.499		15.416	0	0	0	0
Mestbeleid	23.108	- 11.204		11.904	0	0	0	0
Duurzame visserij	705	- 83		622	0	0	0	0
Kennisontwikkeling en (agrarische) innovatie	34.790	- 11.835		22.955	0	0	0	0
Diergezondheid en dierenwelzijn	7.557	- 813		6.744	0	0	0	0
Voedselzekerheid en internationale agrarische samenwerking	4.645	- 1.604		3.041	0	0	0	0
Bijdrage aan agentschappen	370.790	24.087	6.675	401.552	800	0	0	0
Rijksrederij	9.529	- 757		8.772	0	0	0	0
Rijksdienst voor Volksgezondheid en Milieu	5.543	3.338		8.881	0	0	0	0
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit	194.732	1.092		195.824	0	0	0	0
Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland	160.986	20.414	6.675	188.075	800	0	0	0
Bijdrage aan zbo/rwt's	97.129	3.987		101.116	0	0	0	0
College toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden	1.225	1.157		2.382	0	0	0	0
Centrale Commissie Dierproeven	767	1.386		2.153	0	0	0	0
Wageningen Research	92.581	1.444		94.025	0	0	0	0
Zon/Mw dierproeven	370	0		370	0	0	0	0
Medebewind/voormalige productschappen	1.372	0		1.372	0	0	0	0
Raad voor de Plantenrassen	814	0		814	0	0	0	0
Bijdragen aan (internationale) organisaties	10.623	416		11.039	0	0	0	0
FAO en overige contributies	10.623	416		11.039	0	0	0	0
Storting begrotingsreserve	0	0		0	0	0	0	0

	Ontwerpbe- groting 2020 (incl. NvW en ISB's)	Mutaties 1e supple- toire begroting	Mutaties 3e ISB	Stand na 1e sup en 3e ISB	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024
Storting begrotingsreserve landbouw	0	0		0	0	0	0	0
Storting begrotingsreserve visserij	0	0		0	0	0	0	0
Storting begrotingsreserve apurement	0	0		0	0	0	0	0
Bijdrage aan andere begrotingshoofd- stukken	10.624	0		10.624	0	0	0	0
Diergezondheidsfonds	10.624	0		10.624	0	0	0	0
Ontvangsten	46.897	43.827	3.000	93.724	0	0	0	0
Sociaal economische positie boeren	245	0		245	0	0	0	0
Agroketens	0	6.000		6.000	0	0	0	0
Agrarische innovatie en overig	0	0		0	0	0	0	0
Mestbeleid	7.209	4.000		11.209	0	0	0	0
Duurzame visserij	9.993	0		9.993	0	0	0	0
Garanties	1.000	0	3.000	4.000	0	0	0	0
Weerbare planten en teeltsystemen	0	0		0	0	0	0	0
Diergezondheid en dierenwelzijn	6.100	2.000		8.100	0	0	0	0
Kennisontwikkeling en (agrarische) innovatie	12.324	0		12.324	0	0	0	0
Voedselzekerheid en internationale agrarische samenwerking	5.926	0		5.926	0	0	0	0
Agentschappen	0	17.736		17.736	0	0	0	0
Onttrekkingen begrotingsreserves	4.100	11.791		15.891	0	0	0	0
ZBO's / RWT's	0	2.300		2.300	0	0	0	0

Toelichting verplichtingen

De verhoging van de verplichtingen met € 1,2 mrd. wordt met name veroorzaakt door een verplichtingenophoging van € 990 mln inzake de steunmaatregelen van het kabinet voor de tuinbouwsector en de aardappelsector. Dit verplichtingenbedrag is hoger dan het kasbedrag van € 650 mln. Hier wordt voor gekozen om niet vast te lopen in de uitvoering van de voorschotbetalingen. Alle gerechtigde aanmeldingen worden uiteindelijk onder het kasplafond van € 650 mln. gebracht. Daarnaast wordt het verplichtingenbudget opgehoogd met € 180 mln. doordat het huidige garantieplafond ten behoeve van het BL-C overbruggingskrediet op basis van inschattingen door RVO.nl ontoereikend is.

Toelichting uitgaven

Subsidies

Glastuinbouw en weerbare planten en teeltsystemen

Het kabinet heeft in zijn brief van 15 april jl. (Kamerstuk 35 420, nr. 24) geconstateerd dat – vanwege urgente en sectorspecifieke problematiek in delen van de land- en tuinbouw – er aanvullende maatregelen nodig zijn om ondernemers in deze sectoren te ondersteunen. Het gaat hierbij specifiek om een combinatie van situaties waarin de productie doorgaat terwijl er nauwelijks omzet wordt gemaakt, situaties waarin producten slecht of niet houdbaar zijn vanwege bederfelijkheid en waarvoor geen of beperkte alternatieve toepassingsmogelijkheden zijn. Daarnaast om situaties waarin bedrijven een grote seizoenspiek hebben in productie, personele bezetting en omzet in de periode maart, april en mei. Het subsidiebudget wordt daarom met € 595,5 mln. verhoogd ten behoeve van een compensatieregeling om ondernemers in deze sectoren te ondersteunen. Uitgangspunt is dat de eerste 30% van de omzetzijden onder ondernemingsrisico wordt geschaard en dat de Staat de resterende

70% voor een aanzienlijk deel compenseert. De uitvoering van de regeling zal bij RVO worden belegd.

Ook bij de telers van fritesaardappelen gaat de productie door terwijl er nauwelijks omzet wordt gedraaid. Zoals aangekondigd in de brief van 15 april jl. (Kamerstuk 35 420, nr. 24) komt het kabinet ook voor hen met een compensatieregeling. Hiervoor wordt € 49,6 mln. gereserveerd om de ondernemers in deze sector te ondersteunen. Telers krijgen een compensatie voor de hoeveelheid fritesaardappelen die zij nog in opslag hebben liggen. Ook deze regeling wordt uitgevoerd door RVO.

Per saldo wordt het subsidiebudget voor bovenstaande doeleinden verhoogd met € 645,1 mln. Met de resterende € 4,9 mln. wordt het budget Bijdrage aan RVO verhoogd voor de uitvoeringskosten die hiermee gemoeid zijn (zie onder Bijdragen aan agentschappen).

Duurzame veehouderij

De subsidieregeling sanering varkenshouderijen is gericht op een vermindering van geur, maar zorgt ook voor een reductie van stikstof en draagt bij aan de klimaatopgave. In de brief van 7 februari 2020 (Kamerstuk 35 334 nr. 44) heeft het kabinet toegezegd aanvragen die zijn ontvangen in het kader van de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (Srv) te zullen honoreren, mits deze aan de gestelde vereisten voldoen. Om alle aanvragen die aan de voorwaarden voldoen te kunnen honoreren, wordt het subsidiebudget in 2020 verhoogd met € 73,2 mln en in 2021 met € 199,2 mln. Deze verhoging maakt onderdeel uit van het bij Voorjaarsnota gereserveerde pakket voor de structurele aanpak stikstof die gericht is op het verder beperken van de stikstofneerslag en het herstellen van de natuur. Deze middelen worden voor dit doel vanaf de aanvullende post overgeheveld naar de LNV begroting.

Garanties

Verliesdeclaraties

Het garantiebudget wordt verhoogd met € 18 mln. als gevolg van hogere verliesdeclaraties. Dit budget is m.n. benodigd als gevolg van een verhoging van het garantiëplafond met € 180 mln. Hierdoor wordt over meer kredieten een garantstelling verleend waardoor er meer budget benodigd is om ingediende verliesdeclaraties als gevolg van faillissement te kunnen dekken.

Bijdragen aan agentschappen

Bijdrage aan RVO

RVO voert de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (Srv) uit. Door de ophoging van het subsidiebudget om daarmee alle aanvragen te kunnen honoreren die aan de voorwaarden voldoen, nemen de uitvoeringslasten van RVO toe. Daarom wordt het budget met € 1,8 mln. in 2020 en € 0,8 mln. in 2021 verhoogd. Deze verhoging maakt onderdeel uit van het bij Voorjaarsnota gereserveerde pakket voor de structurele aanpak stikstof die gericht is op het verder beperken van de stikstofneerslag en het herstellen van de natuur. Deze middelen worden voor dit doel vanaf de aanvullende post overgeheveld naar de LNV begroting. Daarnaast wordt de bijdrage aan RVO met € 4,9 mln. verhoogd voor de uitvoering van de compensatieregelingen ten behoeve van de sierteelt, onderdelen van de voedingstuinbouw en telers van fritesaardappelen.

Ontvangsten

Door de verhoging van het garantieplafond met € 180 mln. worden over meer kredieten een garantstelling verleend. Dit leidt tot € 3 mln. aan hogere provisie-inkomsten.

Artikel 12 Natuur en biodiversiteit

Budgettaire gevolgen van beleid incidentele suppletore begroting (ISB) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting 2020 (incl. NvW en ISB's)	Mutaties 1e suppletore begroting	Mutaties 3e ISB	Stand na 1e sup en 3e ISB	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024
Verplichtingen	118.749	66.476	9.912	195.137	12.030	7.000	6.800	6.800
Waarvan garantieverplichtingen	0	0	0	0	0	0	0	0
Waarvan overige verplichtingen	118.749	66.476	9.912	195.137	12.030	7.000	6.800	6.800
Uitgaven	132.901	59.053	9.912	201.866	12.030	7.000	6.800	6.800
Waarvan juridisch verplicht	84%			95%				
Subsidies	2.566	0		2.566	0	0	0	0
Vermaatschappelijking Natuur en Biodiversiteit	1.061	0		1.061	0	0	0	0
Natuur en Biodiversiteit op land	702	0		702	0	0	0	0
Beheer Kroondomeinen	803	0		803	0	0	0	0
Leningen	26.345	0		26.345	0	0	0	0
Leningen rente en aflossing	26.345	0		26.345	0	0	0	0
Garanties	0	0		0	0	0	0	0
Garanties natuur	0	0		0	0	0	0	0
Opdrachten	45.678	58.658	9.912	114.248	12.030	7.000	6.800	6.800
Natuur en Biodiversiteit Grote Wateren	11.265	- 456		10.809	0	0	0	0
Vermaatschappelijking Natuur en Biodiversiteit	8.510	- 3.579	9.912	14.843	12.030	7.000	6.800	6.800
Overige stelsel activiteiten	4.095	- 715		3.380	0	0	0	0
Internationale Samenwerking	3.415	- 81		3.334	0	0	0	0
Natuur en Biodiversiteit op land	11.253	39.500		50.753	0	0	0	0
Caribisch Nederland	623	0		623	0	0	0	0
Klimaatimpuls natuur en biodiversiteit	6.000	23.576		29.576	0	0	0	0
Regio deals	517	413		930	0	0	0	0
Bijdrage aan agentschappen	29.397	- 150		29.247	0	0	0	0
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit	9.818	0		9.818	0	0	0	0
Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland	19.579	- 150		19.429	0	0	0	0
Bijdrage aan zbo/rwt's	27.276	250		27.526	0	0	0	0
Staatsbosbeheer	27.276	250		27.526	0	0	0	0
Bijdrage aan medeoverheden	0	0		0	0	0	0	0
Caribisch Nederland	0	0		0	0	0	0	0
Bijdragen aan (internationale) organisaties	1.639	295		1.934	0	0	0	0
Internationale Samenwerking	1.639	295		1.934	0	0	0	0
Storting begrotingsreserve	0	0		0	0	0	0	0
Begrotingsreserves	0	0		0	0	0	0	0
Ontvangsten	39.656	0		39.656	0	0	0	0
Landinrichtingsrente	31.418	0		31.418	0	0	0	0
Verkoop gronden	3.933	0		3.933	0	0	0	0
Overige	4.305	0		4.305	0	0	0	0

Toelichting

Opdrachten

Vermaatschappelijking natuur en biodiversiteit

Het budget wordt verhoogd met € 9,9 mln. Deze verhoging maakt onderdeel uit van het bij Voorjaarsnota gereserveerde pakket voor de structurele aanpak stikstof. Deze middelen, specifiek voor de programmauitgaven van het DG Stikstof, worden voor dit doel vanaf de aanvullende post overgeheveld naar de LNV begroting. Het budget wordt ingezet voor een bijdrage aan RIVM en andere kennisinstellingen (€ 5,9 mln.) voor onderzoek ten behoeve van de verbetering van de modellering van ammoniakemissies en stikstofdepositie, voor advies en voor de ontwikkeling van het rekeninstrument AERIUS. Ook worden middelen ingezet voor een bijdrage aan PBL (€ 1,5 mln.) voor advies en monitoring. Verder zijn de middelen bestemd voor de gebiedsgerichte aanpak (€ 1,5 mln.), voor het adviescollege stikstof en het informatiepunt stikstof (€ 0,6 mln.) en voor de doorlichting van Natura-2000 gebieden (€ 0,3 mln.). Bij Ontwerpbegroting 2021 of Voorjaarsnota 2021 zullen de middelen naar de bestemmingen op de begroting van LNV overgeboekt worden.

3. Niet-Beleidsartikelen

Artikel 50 Apparaat

Budgettaire gevolgen van beleid incidentele suppletoire begroting (ISB) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. NvW en ISB's)	Mutaties 1e suppletoire begroting	Mutaties 3e ISB	Stand na 1e sup en 3e ISB	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024
Verplichtingen	126.761	15.350	7.788	149.899	7.670	0	0	0
Uitgaven	126.761	15.350	7.788	149.899	7.670	0	0	0
Personele uitgaven	90.907	- 2.291	7.788	96.404	7.670	0	0	0
<i>waarvan eigen personeel</i>	82.785	- 1.156	4.679	86.308	6.031	0	0	0
<i>waarvan inhuur externen</i>	2.881	512	1.820	5.213	350	0	0	0
<i>waarvan overige personele uitgaven</i>	5.241	- 1.647	1.289	4.883	1.289	0	0	0
Materiële uitgaven	35.854	17.641	0	53.495	0	0	0	0
<i>waarvan ICT</i>	3.126	0	0	3.126	0	0	0	0
<i>waarvan bijdrage aan SSO's</i>	10.418	0	0	10.418	0	0	0	0
<i>waarvan bijdrage aan SSO /DICTU</i>	12.168	5.974	0	18.142	0	0	0	0
<i>waarvan overige materiële uitgaven</i>	10.142	11.667	0	21.809	0	0	0	0
Ontvangsten	2.786	0	0	2.786	0	0	0	0

Toelichting

Personele uitgaven

De personele uitgaven nemen met € 7,8 mln. toe. Deze verhoging maakt onderdeel uit van het bij Voorjaarsnota gereserveerde pakket voor de structurele aanpak stikstof. Deze middelen, specifiek voor de apparaatsuitgaven van DG Stikstof bij het Ministerie van LNV, worden voor dit doel vanaf de aanvullende post overgeheveld naar de LNV begroting.